

Iz celega sveta.

Tepeni avtomobilisti. Inženir Jagnuski je v Lubljinu na Rusko-Poljskem zavozil s svojim avtomobilom med otroke, ki so se igrali in je dva otoka povozil, ki sta bila takoj mrtva. Razljučena množica je nato tako strašno pretepla ljudi, ki so se peljali z avtomobilom, da so morali vse oddati v bolnišnico, avtomobil je pa popolnoma razbila. Policija je prišla prepoznati, da prepreči napad.

Nenavadna oporoka. Iz Moskve na Ruskem poročajo: Tu je umrl pred kratkim veletrgovec Hinkel, ki je vse svoje ogromno premoženje zapustil svojim uslužbencem. Uslužbenci so bili seveda precej iznenađeni, ko so slišali poslednjo voljo svojega bivšega gospodarja. Hinkel je zapustil svojo veliko trgovino, ki jo cenijo na 4 milijona rubljev, svojim uslužbencem, ki so bili vsaj pet let v njegovi službi, vendar je pa zahteval v svoji oporoki, da morajo še nadalje voditi podjetje.

Strašne posledice požara na donavskem parniku „Kraljica Elizabeta“. Ta tem salonskem parniku, ki vozi po Donavi, je pričelo pri Črni Vodi goreti. Potniki so se strašno prestrašili. Veliko jih je poskakalo v vodo, da se rešijo. Pogrešajo 20 oseb, o katerih sodijo, da so utonile. Strojovodja in kurjač sta zgorela. Kakor se dodatno poroča, je pri nesreči parnika „Kraljica Elizabeta“ izgubilo življenje 24 oseb. Parnik je popolnoma izgubljen. Trgovec Ranzlwerger je od strahu zblaznel in se ustrelil.

Strašna nesreča v zraku. Mlado zrakoplovstvo je imelo veliko žrtev, a nesreča, ki se je pripetila v bližini Donalja na Francoskem, je prva te vrste. Poročnik 84. francoskega pešpolka, Peignan, in stotnik 41. topničarskega polka, Dubois, sta se dvignila v zrak vsak na svojem Bayennem zrakoplovu. Zemlja je pokrivala megla, vsled česar častnika eden drugega nista mogla videti. Letela sta več sto metrov visoko z brzino 60 kilometrov na uro, ko sta nenadoma trčila stroja skupaj, ki sta se takoj razbila, zrakoplovec pa sta padla na zemljo. Poročnik Peignan je bil takoj mrtev, stotnik Dubois je pa še dihal, ko je padel na zemljo, a je kmalu nato umrl.

Slovenec v Ameriki na smrt obsojen. Meseca junija so v Ameriki usmrtili Slovenca Ribariča, ker je ustrelil v jezi 3 osebe ter hotel svojo hčer tudi usmrtiti. Tlik pred smrtjo se je spravil z Bogom in tudi s hčerjo, od katere se je ginljivo poslovil.

Kobilice napadle zrakoplov. Iz Madrida na Španskem poročajo, da pustošijo velikanski roji kobilic madridsko okolico. Neizmerna množica kobilic je bržkone posledica izredno mile zime in nenavadno vročega poletja. Toplota znaša sedaj v Madridu 36 stopinj Celzija. Ko je hotel dne 19. t. m. poleteti zrakoplovec Mauves okoli Madrida, je nenadoma napadel letalni stroj oblak kobilic in zrakoplov je padel iz višine 30 metrov na zemljo. Zrakoplovec se ni poškodoval.

Strelna ubila 8 konj. Dne 20. junija je udarila strelna v lipo na Stružnici pri Banjaloki na Kranjskem in ubila 8 konj, ki so ondi vedrili. Bili so last Bošnjakov, ki ondi prenašajo ogilje na „Drathseilbahn“, ki je last žida Grünvalda.

Planšarica in 15 svinj zgorelo. Iz Judenburga na Zgornjem Štajerskem poročajo: V St. Wolfgangu na neki gori ima posestnik Tschartsch pašnike in tudi kočjo za planšarico ter hleve. Dne 20. junija ponoči pa je nastal v koči ogenj. V koči je zgorela speča planšarica, 15 svinj ter pes. Hlevi so ostali nepoškodovani. Pravijo, da je zatrosil ogenj nek človek, ki je v uti prenočeval.

Brzovlak skočil s tira. Brzovlak Manchester—Leeds na Angleškem je skočil pri Tormodensu s tira, pri čemer so se trije vagoni razbili. Deset oseb je ranjenih, sedem mrtvih. Eni osebje je odtrgalo glavo. Pogled na kraj nesreče je bil strašen.

Zdravnice v Nemčiji. V Nemčiji so 102 zdravnic. Največ zdravnic je v Berlinu (32), v Franku brodu 6, v Drazdanah 6 in v Monakovem 6. V Hamburgu so 4, v desetih mestih ste po 2, v 28. mestih pa po 1 zdravnica. Tudi ženskega zdravniškega naraščaja je v Nemčiji vedno več; sedaj študira v Nemčiji 512 žen medicino.

Salamonska razsodba. Rusko časopisje opisuje sledeči dogodek, ki se je nedavno vršil v bližini Dorpata na Ruskem. Nek premožen kmet je obolen in čutil je, da se mu približuje smrt. Sklical je svoje sorodnike skupaj in ti so mu morali prisesti, da mu bodo dali po smrti v krsto 300 rubljev, menda za potnino. Mož je umrl in sorodniki so se pričeli meniti, kako bi se rešili prisega. Svoje obveznosti niso bili prav nič veseli, vendar prisega je prisega. K pogrebu dospeli zet umrlega je kmalu izvedel, kaj se godi in rešil je zadevo v splošno zadovoljnost. Pojasnil je namreč žalujočim, da so se sicer s prisego obvezali, položiti 300 rubljev v krsto, da jih pa nobena prisega ne veže preprečiti, da bi kaka tretja oseba ne vzela denarja iz krste. Ta zadnji posel je svetovalec tudi srečno izvršil.

Židovske pijavke v Galiciji. Do leta 1877. je bilo židov v Galiciji zabranjeno, imeti zemljo. Tega leta je bila ta prepoved odpravljena in takoj nato so našli 38 židovskih zemljiških posestnikov. Tri leta kasneje jih je bilo že 68 in leta 1883. so spravili judje že 289 veleposestev v svoje roke. Leta 1890. je bila že petina vseh galicijskih veleposestnikov v rokah judov, ostale štiri petine pa so bile obtežene s hipotekarnimi dolgi v korist židov. Brez ozira na veleposest pa so judje od leta 1884. do 1892. spravili v svojo last še 4300 kmečkih posestev. V enajstih letih je bilo prodanih na dražbi 31.889 kmečkih posestev v vrednosti 46 milijonov kron — in 74 odstotkov teh dražb so povzročili judje. Od leta 1895. do 1897. so judje zopet pogladi na bobni 2856 kmečkih posestnikov; 1547 posestev je padlo na rovaš židovskih bank. Tako pustoši jud, kamorkoli pride.

Najbogatejša dedka na svetu je gospodična Arbuckle, sestra umrlega ameriškega kralja kave in sladkorja. Po smrti svojega 74letnega brata je podedovala 180.000.000 kron. Staro je najbogatejša dedka na svetu 72 let in je živila vedno skupaj z bratom. Vkljub svoji visoki starosti hoče sama opravljati svoje premoženje. Živi čisto za-se, v gledališče in v družbe ne hodi in se zelo priprosto oblači. Dve ženski ste še bogatejši na svetu kot mis Arbuckle. Najbogatejša ženska na svetu je vdova Harriman, katere premoženje cenijo na 550.000.000 kron, vdova Russel Sage je pa po svojem skopem soprogu podedovala okroglo 330 milijonov kron.

Na smrt obsojeni morilec pobegnil. Iz Budimpešte poročajo: Na smrt obsojeni morilec Makko je pobegnil iz kaznilnice v Veszprimu. Zbežal je v bližnjo cerkev. Vojski so morali z nasajenimi bajoneti vdreti v cerkev, da so prijeli begunca. Med ljudmi v cerkvi je nastala velika zmešnjava.

Avtomobilska nesreča. Iz Bruselja v Belgiji poročajo: Velika avtomobilska nesreča se je dogodila pri Narmurju. Avtomobil tovarnarja Periotja je zavozil pred tovorni vlak ter bil popolnoma raztrgan. Štiriletnemu sinu tovarnarja je bila črepinja stisnjena. Tovarnarjeva soproga je bila popolnoma razmesarjena, dočim je ostal Briot nepoškodovan.

Velika železniška nesreča. Iz Lipskega v Prusiji poročajo: Poštni vlak, ki vozi iz Berna v Lipsko,

je na postaji Gaschewitz zadel ob drug poštni vlak. Več vozov je bilo popolnoma razbitih. Tri osebe so bile mrtve, okoli 20 pa težko ranjenih. Da so rešili ranjence izpod vozov, je moralo delati mnogo delavcev. Enemu potniku so morali odrezati obe nogi, da so ga mogli izvesti izpod razvalin.

Smrtna nesreča na postaji v Volšperku na Koroškem. Na postaji v Volšperku je povzročila lokomotiva 22letno ženo zidarja Kosa. Nesla je čez progo vrh vode, ko jo je zagrabil stroj in jo vrgel med tračnice. Strojovodja Weber je sicer takoj ustavil stroj, toda bilo je že prepozno. Izpod stroja so potegnili grozno razmesarjeno truplo. Žena zapušča bolnega moža in eno dete.

Strelna ubila živino. V Gorici je razsajala huda nevihta. Strelna je udarila v strelovod ženskega samostana v ulici Orzoni, kjer je bilo vsled silnega zračnega pritiska pobitih mnogo šip na oknih, kar je povzročilo med gojenkami silen strah. Strelna je nato odskočila čez vrt, kjer je podrla ograjo, na hiše v ulici Brollo, kjer je napravila veliko škodo. V hlevu Jožefa Brešana je ubila 600 kron vredno kravo, na hlevu mu je napravila 1000 kron škodo. V hlevu Ivana Bruma ta je ubila 700 kron vrednega vola in 600 K vredno kravo. V hlevu Alojzija Berlot pa je ubila 1400 kron vredna vola mesarja Novotnega. K sreči se ljudem ni nič zgodilo.

V notranjosti ognjenika Vezuva. Ravnatelj opazovalnice na Vezuvu, Mallada, je podvzel s svojim slugo Varvazze drzno „pot“ v notranjost Vezuvskega žrela. Oba sta se spustila na 140 metrov dolgi vrvi v žrelo. V globočini 120 metrov sta začela na širok, pošten rob lave, ki sta ga prehodila na okoli. Nato sta splezala po drugi vrvi nadaljnih 100 metrov v žrelo in dosegla ogromno razpoko, ki je nastala dne 12. marca 1911. Profesor Mallada je ostal v žrelu nad dve uri ter zbiral zanimiva opazovanja. V več odprtih žrela sta spustila na vrvičah termometre, pri čemur so zmerili toploto od 90 do 98 stopinj Celzija. Profesor Mallada je postavil v sredino žrela rdečo vizirno zastavo v svrhu merilnih del. Vsled žveplene sopare in neznosne vročine drzna raziskovalca nista mogla ostati dalje časa v žrelu. Pri plezanju iz žrela sta bila v veliki nevarnosti vsled padajočega kamnja. Z velikim trudom sta prišla iz žrela.

Ponesrečena romarica. Iz Žabnice na Koroškem poročajo: Dne 23. junija je našel na Florijanki neki pastir truplo ženske, ki se je lani izgubila. Prišla je na Svete Višarje na rožnicensko nedeljo. Ta dan pa je močno snežilo, zato je zašla s prave poti in onemogla. Ležala je ne daleč na poti, in sicer na obrazu. Čudno, da je niso našle vojaške in orožniške patrulje, ker je ležala na nekem travniku.

Kako so zaznamovali samodreči iz posameznih avstrijskih dežel. Vsak samodreči ima, kakor znano, na zadnji strani svojo črko, po kateri se pozna, iz katere dežele je. Ker bo naše čitatelje gotovo to zanimalo, jim podajamo tudi kratek pregled. Črka „A“ označuje, da je bil avtomobil vpisan na Dunaju; „B“ Nižjeavstrijska izvezni Dunaj; „C“ Gornjeavstrijska; „D“ Solnograška; „E“ Tirolska; „F“ Koroška; „G“ Bosna; „H“ Stajerska; „J“ Kranjska; „K“ Primorje; „M“ Dalmacija; „N“ Praga; „O“ Češka; „P“ Moravska; „R“ Slezija; „S“ Galicija; „T“ Bukovina; „W“ Predarlška; „U“ Ogrska; avtomobili iz inozemstva imajo razven črke, ki znači, kje je bil avtomobil vpisan, še črko „Z“.

Zrtev lastne iznajdbe. Grocer Brooks v Memphis v Ameriki je tako pritril na vrata nabito puško, da bi se sprožila, ako bi hotel udreti kak nepoklicani v njegovo trgovino. Ko je slučajno stopil na vrvice, ki je bila v zvezi s petelinom, se je puška sprožila, strel mu je šel v glavo in ga usmrtil.

PODLISTEK.

Matija Ahacel,

Slovenec imeniten rojak in pisatelj.

(Anton Martin Slomšek. Drobčinice, l. 1847, str. 117, sl.)

(Konec.)

Ker pa ni na svetu človeka brez zmote, da bi se ne vkani, se je tudi našemu Matiju primerilo, da so si na svoje stare dni navalili križ, katerega jim ni bilo treba. Neskončno modri Bog pa dopusti, da tudi najmodrejši zabrede v težave, v katerih se njegova čednost poskusi, ali kaj velja, in si s potrpežljivostjo zasluži večji vane. Tako se je godilo pravičnemu Jobu, pa tudi našemu Matiju. Naša stara znanka je bila vdova in je siromašno živela, ter se našemu Matiju priporočila, naj ji kakor star znanec pomagajo in se usmilijo njenih otrok. Matija, mož dobrega srea, ki se niso mislili več ženiti, se zdaj vdove usmilijo ter ji sklenejo pomagati. „Ako jo podpiram kot samec, si bodo ljudje hitro kaj slabega mislili, in po moji smrti, kdo ji bo dalje pomagal? Ako jo vzamem za ženo, bom pa ljudem zavezal hudobne jezike; ona in otroci pa so preskrbljeni. Bog mi je dal toliko premoženja, da lahko vsi pošteno živimo“, — tako si mislilo Matija, ali, Matija počasi! Sploh pregovor uči: Može, kadar se boste ženili, skrbite, da boste svojo gliho dobili; ako dva vola enako ne vlečeta, gre voz nazaj. Tako se je tudi našemu Matiju zgodilo. Skrbno so poizvedovali, ali je vdova dobra in kako so otroci? In ker niso čuli nič slabega, sklenili so, jo poročiti; pozabili pa so prevdariti, kakšega življenja je vdova, njih nevesta, vajena, ali bo hotela, kakor oni, pokmečko živeti, ali se bodo otroci ravnali po njih pameti, ali se bo staro srce prilagajalo staremu srcu? Ni se; in

po kratki zmoti je nastopil dolgi kes in pokora. Oženili so se v letu 1835, dobili gospo, priženili enega sina in eno hčerko; lepo so skrbeli za svojo družino. Vendar pa Matija niso hoteli živeti po gosposko, go spa pa po kmečko ne. Začela sta voziti križem in sta vozila, dokler ju ni ločila smrt. — „Bolje bi bilo, so pisali nekemu prijatelju, da bi bil vozil sam, kakor da sem se s tovarišico, katere nisem vajen; in prav govori sv. Pavel: „Kdor se oženi, stori prav, kdor pa ostane samec, stori še boljše!“ — Pa vsak križ je nebeški ključ, ako ga ne zavržemo, temveč potrpežljivo nosimo; in Bog je toliko dober, da nam celo križe, ki si jih po neumnosti nakladamo, obrne v naše zaslužnje, če se vdamo v božjo sveto voljo, kakor so to storili naš Matija.

Težavna opravila, s katerimi so bili naš Ahacel preobloženi, nekoliko skrbi, pa tudi žalost, so jih močno postarala. Poslednja leta so hudo boleli in hotela se jih je lotiti vodenika; ali pri vsej bolehavosti niso zamudili svojih dolžnosti, in še tri dni pred smrtjo so učili v šoli. V svojem vrtu, ki so ga po smrti sporočili kmetijski družbi, zraven nove hiše, ki so jo pred ženitvijo zunanjo mesta lepo pozidali, so napravili lep grič ali homec, in vrh homca mizo in klopi, od koder se je videlo daleč na okrog. „Od tod“, so dejali, „gleдам proti sv. Rupertu, na pokopališče, kamor tudi jaz pojdem.“ In bilo je tako. Po sv. Elizabeti so se vlegli in na sv. Klemenca dan leta 1845 ob 2. uri po polnoči so mirno umrli. Ko še nihče ni mislil, da bi bila bolezen nevarna, je Matijetu dotekla poslednja ura. Pravični pa, akoravno ga smrt preneli, bo počival v pokoju.

Kakor hitro se je razglasilo, da so visoko spoštovani mož naš Ahacel umrli, je po Koroškem in tudi po drugih deželah vse znance in prijatelje obšla velika žalost. Vsakemu, ki jih je poznal, se je hudo storilo in le ena beseda se je slišala: Takega moža

ni daleč okrog in ga ne bo. Kdor je le mogel, je prišel, iz mesta kakor z dežele, da skaže rajnemu poslednjo čast s tem, da jih spremi na zadnji poti na pokopališče; marsikdo se je za rajnim razjokal. — Blagor mrtvemu, ki v Gospodu umrje; zdaj počiva utrujen in njegova dela gredo za njim. — Mi pa hvalimo častitega moža in našega očaka, katerega nam je dal Bog kot modrega učenika, dobrega prijatelja in v besedi ter dejanju pridnega. Veliko lepih nauk in čednih vzgledov so nam zapustili; njih ime bo še slovelo med narodi in njih lepi spomin ostane v hvali pri nas.

Vran in lisica.

(Slomšek. Drobčinice, l. 1846, str. 154 sl.)

Vran ukrade raz okno sir in zleti z njim na vajo; pod drevesom čepi lisica in cedli slino po siru ter ga hoče dobiti od vrana.

„Oj prelep si ti, vran, najlepše poješ med pticami. Že dolgo te nisem slišala; zapoj, zapoj mi eno prav lepo.“ — Vran se zadere, sir pa mu pade iz kluna lisici v gobec. Lisica sir hitro poje in se vrano smeji. Ubogi vran preveč pohvaljen, je goljufan.

Cez nekaj dni se zopet srečata za logom, kjer obira vran na dobo ukraden sir. „Ho-li“, pravi vran, „ne boš me več ukanila.“ — „Oj, kaj še!“ odgovori lisica. „Se mi ne splača, s teboj se pečati; zakaj na svetu ni večjega bedaka, kakor si ti, vran. Tvoje perje, črno ko saje, tvoje petje najgrši vrišč in tvoja jed grda, da se mi gabi. Najbolj zavržen ptič si vran.“ — „Molči, ti hudoba ti! To pa ni za prestat; za svojo zlahtno se moram poskusiti, čakaj ti, čakaj, jezičnica!“ — Tako se začne vran kregati in od jeze odskakuje, sir pa med tem zopet lisici zleti v zobe.

Nauk. Prevelika hvala in prehuda graja človeku škoduje; najboljšje je vse po resnici in pravici.